

Vergaderjaar 2007–2008

22 112

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

Nr. 602

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 22 januari 2008

Naar aanleiding van het verzoek van de vaste commissies voor Economische Zaken en Europese Zaken d.d. 20 december 2007, kenmerk 07-EZ-B-66, om met betrekking tot het Fiche betreffende diensten van algemeen economisch belang (DAEB) een nadere toelichting op de inzet van Nederland op dit dossier te ontvangen, ook in het kader van de toezegging op dit punt, gedaan door de Staatssecretaris van Europese zaken in een plenair debat op 27 juni 2007 over de Europese Raad (Handelingen der Kamer II, vergaderjaar 2006–2007, nr. 86, blz. 4736–4783), bericht ik u als volgt.

Ten opzichte van het BNC-fiche is er thans geen nadere duiding van de Nederlandse inzet. Voor de volledigheid onderstaand de stand van zaken betreffende het dossier DAEB.

De mededeling van de Europese Commissie, waarop het fiche betrekking heeft, is een uitkomst van de discussie die de afgelopen jaren in Europees verband is gevoerd over de vraag of, en zo ja, welke, communautaire instrumenten zouden moeten worden ontwikkeld ten aanzien van DAEB. Kort samengevat ging het debat over het verduidelijken van verantwoordelijkheidsverdeling tussen Europese Unie en lidstaten met betrekking tot de DAEB. Uit oogpunt van rechtszekerheid werd meer transparantie gewenst rondom de afbakening van de bevoegdheden van de Gemeenschap enerzijds en de lidstaten anderzijds ten aanzien van de reikwijdte, uitvoering, financiering en organisatie van DAEB.

Het dossier betreffende DAEB heeft de afgelopen jaren ook meermaals in de Nederlandse politieke en publieke belangstelling gestaan. In het kader van de onderhandelingen over de zgn. dienstenrichtlijn zijn de DAEB bij verschillende gelegenheden onderwerp van debat en overleg geweest. Het Coalitieakkoord van februari 2007 tussen CDA, PvdA en CU bevat de volgende inzet omtrent het dossier DAEB: «Nederland zet zich in Europees verband in voor een goede samenwerking tussen de lidstaten en de Unie gebaseerd op het subsidiariteitsbeginsel. In dat kader wordt ernaar gestreefd afspraken te maken over de verenigbaarheid van de interne

markt-gedachte met de inrichting van publieke voorzieningen (o.a. pensioenen, sociale zekerheid, fiscaliteit, onderwijs en gezondheidszorg).»

Zoals u bekend heeft de regering zich actief ingezet om de gewenste verduidelijking op Europees niveau te realiseren. Tijdens de Europese Raad van juni 2007 heeft de inzet van Nederland op dit punt geleid tot de aanvaarding van het Protocol over diensten van algemeen belang dat bij het op 13 december jl. ondertekende Verdrag van Lissabon is opgenomen. Over de resultaten van deze Europese Raad heeft uw Kamer reeds een plenair debat gevoerd op 27 juni jl. met de minister-president, de minister van Buitenlandse Zaken en de staatssecretaris voor Europese Zaken. De inzet van het Kabinet op en het belang dat het Kabinet hecht aan dit Protocol zijn daarbij uitgebreid aan de orde geweest. Op korte termijn zal het Kabinet u een Memorie van Toelichting sturen op het Verdrag van Lissabon, waarin uiteraard ook een nadere toelichting op het Protocol over diensten van algemeen belang is opgenomen.

Vooruitlopende daarop, kan ik u reeds het volgende mededelen over het Protocol. Naar de mening van het Kabinet biedt het Protocol de gewenste verduidelijking over de verhouding tussen de regels van de interne markt en de manier waarop de lidstaten hun publieke voorzieningen kunnen regelen zonder dat zij met EU-regels in strijd komen. Met het Protocol wordt het juridisch EU-raamwerk geconsolideerd en verduidelijkt, en wel in primair recht. Ondubbelzinnig bepaalt het Protocol dat het Verdrag de lidstaten op geen enkele wijze beperkt in de organisatie van niet-economische diensten van algemeen belang (DAB) die niet concurreren in de markt. Voorbeelden hiervan in Nederland zijn de drinkwatervoorziening en het publiek bekostigd onderwijs. Voorts gaat het Protocol uitgebreid in op de diensten van algemeen economisch belang. Nederlandse voorbeelden hiervan zijn de ziektekostenverzekering en sociale huisvesting.

Het Protocol schetst de klijtlijnen waarbinnen de lidstaten diensten van algemeen economisch belang kunnen regelen. Dankzij het Protocol is thans voor de eerste keer expliciet in primair recht vastgelegd dat de autoriteiten van de lidstaten zelf mogen bepalen wat zij van publiek belang achten en hoe zij de voorziening ervan ordenen. Lidstaten mogen dit publiek verzorgen, volledig privaat laten doen of door middel van een mengvorm daarvan. Aan de lidstaten komt daarbij een ruime bevoegdheid toe. Tevens is duidelijk vastgelegd dat de overheid voorwaarden en regels mag stellen om de kwaliteit van deze diensten te waarborgen, om ze betaalbaar en voor een ieder toegankelijk te maken. Omdat het hier gaat om economische diensten die in concurrentie op de markt worden aangeboden zijn in beginsel de Europese marktregels (zoals bijv. mededingingsregels) hierop van toepassing, voor zover dit de vervulling van de publieke taak niet verhindert. Duidelijkheid over de toepasselijkheid van deze spelregels acht het Kabinet een goede zaak met het oog op het borgen van een gelijk speelveld voor ondernemingen op de interne markt.

Op 20 november 2007 heeft de Europese Commissie een mededeling over diensten van algemeen (economisch) belang uitgebracht. U heeft kennis genomen van het fiche, waaruit blijkt dat de regering de inzet van de Commissie steunt. Met haar is de regering van mening dat het eerdergenoemde Protocol als leidraad kan dienen voor zowel het handelen van de Europese Commissie als voor het zorgvuldig regelen van publieke voorzieningen door de lidstaten. Mede dankzij het Protocol is er geen behoefte aan horizontale regelgeving voor diensten van algemeen (economisch) belang en kan het optreden van de Europese Unie zich beperken tot een sectorspecifieke benadering, gericht op het concreet oplossen van concrete problemen. De focus van Unie en lidstaten kan worden gericht

op de implementatie en toepassing in praktijk van het Protocol. De grote ruimte die de lidstaten hebben om eigen keuzes te maken is helder verwoord in het Protocol, dat tevens duidelijk maakt dat lidstaten bij het gebruiken van die ruime bevoegdheid zorgvuldig en transparant de publieke taken moeten regelen. Zo moet transparant zijn wat de publieke taak is en waar deze zich onderscheidt van commerciële activiteiten waarvoor de interne marktregels wel onverkort gelden.

De mededeling bevestigt dat de Europese Commissie op het gebied van de DAEB het beginsel van subsidiariteit respecteert en ruimte biedt voor flexibiliteit. De lidstaten vertonen grote verschillen in de wijze van organisatie van diensten van algemeen (economisch) belang. Wat de éne lidstaat inricht als een DAB, kan in de andere lidstaat heel wel zijn ingericht als een DAEB. Een voorbeeld hiervan is de drinkwatervoorziening: in Nederland als een DAB ingericht, in Frankrijk als een DAEB. Het getuigt van respect voor de nationale bevoegdheden en voor de daaruit voortvloeiende diversiteit dat de Commissie afziet van het ontwerpen van een horizontaal instrument voor alle mogelijke DAEB. De regering steunt deze zienswijze en het voortzetten van de daarmee samenhangende sector-specifieke aanpak die de Commissie in het vooruitzicht stelt. Uiteraard geldt daarbij dat de regering de sectorspecifieke voorstellen elk op eigen merites zal beoordelen.

Tijdens het plenaire debat over de uitkomsten van de Europese Raad van juni 2007 is in verband met de DAEB gerefereerd aan het Witboek van de Europese Commissie, naar aanleiding waarvan een SER-advies zou worden opgesteld. Naar aanleiding van het verzoek om de Kamer te informeren over de stand van zaken met betrekking tot het SER-advies, kan ik u meedelen dat er sprake moet zijn van een misverstand, aangezien de SER geen advies zal uitbrengen over bedoeld Witboek, dat in 2004 is uitgebracht door de Europese Commissie (COM(2004) 374 van 12 mei 2004). Bij brief van 8 december 2004 heeft mijn ambtsvoorganger de reactie van het Kabinet op het Witboek aan de Kamer gezonden (Tweede Kamer, vergaderjaar 2004–2005, 22 112, nr. 348). Zoals uit die brief blijkt was Nederland content met het Witboek van de Europese Commissie. Met het Witboek heeft de Commissie gehoor gegeven aan de wens om te komen tot meer duidelijkheid en coherentie ten aanzien van de verantwoordelijkheidsverdeling tussen lidstaten en Europese Unie, de invulling van het begrip economische activiteit en de relatie van DA(E)B tot mededingingsbeleid en staatssteun. Het Witboek vormt in dit dossier een belangrijke aanzet tot verduidelijking.

Het streven van Nederland was ook in 2004 gericht op een juiste balans tussen enerzijds het goed functioneren van de interne markt en anderzijds het beschermen van burger- en consumentenbelangen door middel van het waarborgen van een hoog niveau van diensten van algemeen belang. Nederland onderschreef tevens de door de Commissie voorgestelde sectorspecifieke -in plaats van horizontale- aanpak, omdat daarbij beter rekening kan worden gehouden met de specifieke karakteristieken en belangen van verschillende sectoren. De Commissie benadrukte in haar Witboek dat communautaire beleidsmaatregelen op het gebied van DAEB ten volle rekening moeten houden met de diversiteit die kenmerkend is voor de verschillende diensten van algemeen belang en de omstandigheden waaronder deze diensten worden verleend.

Tot slot heeft u verzocht om informatie met betrekking tot de stand van zaken van de door de Commissie aangekondigde sectorspecifieke initiatieven. Het gaat daarbij om sectoren waarin het borgen van de publieke dienstverlening, zoals universele dienstverlening, toegankelijkheid, betaalbaarheid, hoge kwaliteit, gecombineerd wordt met de ontwikkeling van

een Europese interne markt. Voorbeelden van bestaande sectorspecifieke aanpak zijn de netwerksectoren.

Het betreft de volgende initiatieven, die overigens een breder kader betreffen dan alleen aspecten van DAEB:

- Op het gebied van energie: de Commissie heeft in september 2007 voorstellen ingediend voor maatregelen ter voltooiing van de interne energiemarkt. De BNC-fiches hierover zijn 25 oktober 2007 aan de Kamer gestuurd. (Tweede Kamer, 2007–2008, 22 112, nr. 578) In de voorstellen staan de keuzevrijheid van de consument, eerlijkere prijzen en de voorzieningszekerheid centraal. De Raadswerkgroep is inmiddels gestart met de bespreking van de voorstellen. Het Sloveens voorzitterschap heeft dit onderwerp geagendeerd voor de Energieraad in juni 2008. Tevens zal de Commissie in 2008 komen met een nieuw «Handvest van de energieconsument» ten behoeve van de afnemers.
- Op het gebied van transport zal de Commissie haar het voorstel van juli 2006 tot modernisering van de interne marktregelgeving voor luchtvaart vervolgen; zij zal de implementatie van het «derde spoorweg pakket» monitoren alsmede de herziene regelgeving over openbaar personen vervoersdiensten waarover overeenstemming is bereikt.
- Op het gebied van telecommunicatie zal de Commissie vervolg geven aan de herziening van het regelgevingsraamwerk voor elektronische communicatie. De concrete voorstellen daartoe zijn in december 2007 ingediend. De voorstellen hebben een driedelig doel: betere regulering van elektronische communicatiemarkten, voltooiing van de interne markt voor elektronische communicatie en verbetering van consumentenbescherming. De desbetreffende BNC-fiches zijn 18 december 2007 aan de Kamer gestuurd. (Tweede Kamer, 2007–2008, 22 112, nr. 598). Momenteel worden de voorstellen in de raadswerkgroep besproken. Tevens heeft de Commissie aangekondigd dat zij een mededeling zal publiceren over lange termijn vraagstukken op het gebied van universele diensten in elektronische communicatie.
- Op het gebied van postdiensten zal de Commissie de lidstaten bijstaan bij het omzetten van de richtlijn ter voltooiing van de interne markt voor postdiensten. De Postrichtlijn is eind 2007 aangenomen en lidstaten moeten deze uiterlijk 31 december 2010 in nationale wetgeving hebben omgezet. Ingevolge deze richtlijn zullen in alle lidstaten de nu nog «voorbehouden diensten» (monopolie op zendingen tot maximaal 50 gram) worden afgeschaft, vergezeld van maatregelen die de levering, kwaliteit, toegankelijkheid en financiering van deze universele dienst waarborgen.
- Op het gebied van gezondheidsdiensten is de Commissie voornemens voorstellen te doen met betrekking tot een raamwerk voor veilige, efficiënte gezondheidszorgdiensten van hoge kwaliteit. Deze voorstellen, die de Commissie in december 2007 had gepland, zijn tot nader bericht uitgesteld.
- Op het gebied van sociale diensten zal de Commissie een vrijwillig EU kwaliteitsraamwerk helpen ontwikkelen, met richtsnoeren inzake de methodologie voor het bepalen, monitoren en evalueren van de kwaliteitsstandaard. Naar verluidt is de Commissie bezig met de voorbereiding van deze werkzaamheden.

De minister van Economische Zaken,
M. J. A. van der Hoeven